

3 HYVINVOINTIOSASTO

Kuluneen jakson toiminnan arviointi:

Hyvinvointiosaston vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan) ja kotoutumispalvelut. Vastuualueen johtajana on hyvinvointijohtaja ja muuta henkilökuntaa ovat palvelusihteeri, hyvinvointisuunnittelija, hyvinvointikoordinaattori, nuoriso-ohjaaja, apulaisnuoriso-ohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä ja vapaa-ajanohjaaja.

Kunnassa poikkihallinnollisesti toimiva hankekehittäjä työskentelee hyvinvointiosastolla, mutta työpanosta jaetaan eri osastojen kesken. Kirjastossa työskentelee kirjastonhoitaja, kirjastovirkailija ja kirjastoapulainen.

Kunta sai myönteisen päätöksen vuoden 2025 lopulla jättämäänsä hakemukseen nuorten työpajatoiminnan käynnistämisestä ja nuorten työpajan valmentajan rekrytointi toteutettiin loppukeväästä. Nuorten työpajan valmentaja aloittaa tehtävässään heti heinäkuun alussa.

Kokonaisuutena tammi-kesäkuussa 2026 hyvinvointiosaston toimintatuotot olivat 79 532 € (79,3 %) ja toimintakulut -635 966 € (46,4 %), josta henkilöstökulut olivat -313 716 € (51,6 %). Vuosikate oli vastaavasti kokonaisuutena -556 434 € (43,8 %).

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointiosaston toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan ja kuntastrategian liitetaulukon sekä valtuustokauden laajaan hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointiosaston tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Vuoden 2026 hyvinvointisuunnitelman mukaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen arviointi kuluneen puolen vuoden osalta on valtuuston esityslistan liitteenä.

Hyvinvointisuunnitelman keskeiset strategiset painopisteet ovat olleet 1. rahan riittävyys arkeen ja peruselämään, 2. mielen hyvinvointi, 3. kokonaisturvallisuuden ja turvallisuuskyvykkyyden vahvistaminen sekä 4. elintavat ja fyysinen toimintakyky.

Rahan riittäminen arkeen ja peruselämään

Kuntalaisten taloudellista hyvinvointia on tuettu monipuolisilla toimenpiteillä. Nuorten työllistymismahdollisuuksia on vahvistettu järjestämällä kesätyökoulutusta sekä jakamalla kesätyöseteleitä. Lisäksi nuorten työpajatoiminnalle on saatu myönteinen rahoituspäätös, mikä tukee nuorten työelämävalmiuksien kehittämistä ja edistää työllistymistä tai opiskelujen aloittamista. Asumisen turvaamiseksi asumisneuvonta käynnistyi uutena palveluna suunnitelman mukaisesti helmikuussa 2026. Palvelu on tavoittanut hyvin asiakkaita, mikä osoittaa tuen tarpeen ja palvelun merkityksen kuntalaisten arjessa. Lisäksi kaikille avoimessa

Olohuone-toiminnassa Kirkonkylällä on tarjottu puuroaamiainen, joka tukee yhteisöllisyyttä ja tarjoaa matalan kynnyksen apua arjen hyvinvointiin. Näillä toimenpiteillä on edistetty kuntalaisten mahdollisuuksia selviytyä arjen menoista sekä vahvistettu hyvinvointia ja osallisuutta.

Mielen hyvinvointi

Mielen hyvinvoinnin edistämiseksi on toteutettu useita toimenpiteitä eri ikäryhmille. Keväällä 2026 järjestettiin tytöille suunnattu kysely, jonka avulla kartoitettiin heidän toiveitaan ja tarpeitaan vapaa-ajan toiminnan kehittämiseksi. Kyselyn pohjalta käynnistetään syyskuussa 2026 tyttöjen oma nuokkaritoiminta. Lisäksi YAMK-opinnäytetyöhön liittyvä työpaja toteutettiin toukokuussa 2025 yhteistyössä nuorisotyön ja koulun henkilöstön kanssa. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamiseksi on luotu uusia mahdollisuuksia toisten kohtaamiseen. Perhekahvila-toiminta käynnistettiin yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa, ja työikäisille tarjottiin mahdollisuus kokoontua "Entisten nuorten nuokkarille". Kaikille avoin Olohuone- toiminta on jatkunut Kirkonkylän lisäksi Säräisniemellä, Veneheitossa ja Suutarinkylässä, minkä lisäksi toiminta laajeni 1/2026 alkaen Neittävän kylätalolle. Olohuoneet ovat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja kuntalaisille tavata toisiaan. Lisäksi Mieli Balanssissa -hankkeen Vahvaxi mieli -ryhmä kokoontui huhti-toukokuussa 2026 tarjoten osallistujille tukea mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen. Näillä toimenpiteillä on lisätty kuntalaisten mahdollisuuksia yhteisölliseen toimintaan ja hyvinvointia edistäviin kohtaamisiin.

Kokonaisturvallisuuden ja turvallisuuskyvykkyyden vahvistaminen

Kuntalaisten turvallisuutta ja turvallisuuskyvykkyyttä on pyritty vahvistamaan monipuolisilla toimenpiteillä. Huhtikuussa 2026 nuorisotilalla järjestettiin Nuorten huominen -kansallinen dialogi, jossa nuoret pääsivät keskustelemaan tulevaisuuteen liittyvistä näkemyksistään ja vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin. Monilukutaitoa ja tiedonhankintataitoja edistävää toimintaa vahvistetaan edelleen Lukutaito eläväksi -hankkeen kautta, joka käynnistyy elokuussa 2026.

Asuinympäristön turvallisuutta on parannettu laajentamalla hiekotushiekan jakelua keskustaa-ajan lisäksi myös valituille sivukylien jakelupisteille. Häiriö- ja poikkeusoloissa toimimisen valmiuksia on vahvistettu yhteisöllisyyttä ja omatoimisuutta tukevilla toimenpiteillä. Kyläneuvoston toiminta on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti. Paperit kuntoon- hankkeen tavoitteena on ollut vahvistaa ilman virallista henkilöllisyystodistusta olevien henkilöiden osallisuutta parantamalla henkilöllisyystodistusten saatavuutta, digiosaamista ja palveluiden saavutettavuutta. Näillä toimenpiteillä on edistetty sekä arjen turvallisuutta että kuntalaisten valmiuksia toimia muuttuvissa ja poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Elintavat ja fyysinen toimintakyky

Kuntalaisten elintapoja ja fyysistä toimintakykyä on pyritty edistämään monipuolisilla toimenpiteillä. Ikiliikkuja-viikon yhteydessä maaliskuussa 2026 järjestettiin Kuntosalistartti-lyhytkurssi aloittelijoille. Nuorten kuntosalikokeilusta on tehty ennakkovaikutusten arviointi

(EVA), jonka tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Perheiden yhteistä liikuntaa on tuettu järjestämällä Perheliikkari-toimintaa kerran kuukaudessa.

Liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia on parannettu ottamalla käyttöön Sahanrannan leikki- ja kuntoilupaikka. Kesän aikana toteutettiin myös rantauimakoulu, joka edisti lasten ja nuorten uimataittoa sekä turvallista vesillä liikkumista. Kuntalaisten omatoimista liikkumista ja virkistystä tukemaan on hankittu kirjastokortilla lainattava vene.

Lisäksi syksyllä 2026 käynnistyvä Muutosvoima-hanke vahvistaa liikuntaneuvontaa.

Hankkeessa kehitetään sekä liikuntaneuvonnan yhteisresurssimalli että uusia elintapaohjauksen toimintatapoja, joiden avulla voidaan ehkäistä palvelujen suuren käytön ja vähentää elintapoihin liittyvien sairauksien, kuten diabeteksen ja sydän- ja muistisairauksien, riskiä. Tavoitteena on tarjota vaikuttavaa ja yhdenmukaista ohjausta asuinpaikasta riippumatta.

Laajaa hyvinvointikertomusta ja siihen sisältyvää suunnitelmaa esiteltiin kuntalaisille uudella kunnanvirastolla osallisuusviikon yhteydessä helmikuussa 2026.

Hyvinvointijohtaja on ollut aktiivisesti mukana maakunnallisessa ja valtakunnallisessa (Terve kunta -verkoston johtoryhmä) hyvinvointityön kehittämisessä, jolloin kehittämistyötä pystyy heti huomioimaan kunnan hyvinvointityössä. Hyvinvointikoordinaattori on vastaavasti mukana elintapaohjauksen maakunnallisessa kehittämistyössä. Hyvinvointisuunnittelija toimii Pohteen koordinoimissa ehkäisevän päihdetyön verkostossa, lähisuhdeväkivallan, osallisuusverkostossa sekä ikäihmisten hyte-työn verkostossa.

Vaikuttamistoimielimistä vanhus- ja vammaisneuvosto on kokoontunut alkuvuoden aikana säännöllisesti. Samoin vapaa-ajanasukasneuvosto on pitänyt kokouksensa suunnitellusti ja kokouksissa on käsitelty Vaalan kunnan vapaa-ajanasukkaita koskevia ja muita ajankohtaisia asioita. Nuorisoneuvostossa edustajat vaihtuivat alkuvuoden aikana ja kokoukset järjestettiin suunnitellusti. Näiden lisäksi kyläneuvosto aloitti toimintansa ja kokouksia on pidetty ensimmäisellä vuosipuoliskolla kaksi neuvoston toimintasuunnitelman mukaisesti. NOP (nuorten ohjaus- ja palveluverkosto) kokoontui vuoden ensimmäisellä puoliskolla kaksi kertaa. Kehittäjäasukkaat ovat kokoontuneet kuukausittain hankekehittäjän koollekutsumana.

Liikuntapalvelut

Ikäihmisten ja erityisryhmien ohjatut kuntosalivuorot sekä Rokuan viikottaiset uintiretket jatkuivat edelleen suosittuina.

Liikuntapalveluissa kuntalaisille tarjottiin kevätkaudella sekä ulko- että sisäkävely/jumpparyhmiä, mutta ryhmät saivat vain vähän osallistujia, joten ne lopetettiin jo kokeilukertojen jälkeen. Elintapaohjausta on kuitenkin tarjottu muiden toimintojen ja tapahtumien yhteydessä. InBody-mittauksia tehtiin kolmen päivän ajan huhtikuussa ja samassa yhteydessä liikuntaneuvontaa tarjottiin sitä haluaville.

Uutena toimintana liikuntapalveluissa järjestettiin kerran kuukaudessa lapsiperheiden liikkumista edistävä perheliikkari, minkä tavoitteena on saada perheet liikkumaan ja tekemään

yhdessä. Liikkari keräsi hyvät osallistujamäärät, joten toiminta jatkuu syksyllä.

FINGER-elintaparyhmä kokoontui tammikuusta toukokuun loppuun. Liikuntapalvelut oli mukana toteuttamassa aivoryhmää sekä liikuntaryhmän vetovastuu toimintamallissa oli vapaa-ajanohjaajalla.

Liikuntapalvelut järjesti yhdessä nuorisopalveluiden kanssa Vuokatin lasketteluretken, Superpark-retken lapsille ja perheille, sekä oli mukana niin hiihtoloman liikunnallisen päiväleirin- kuin kesäleirienkin suunnittelussa ja toteuttamisessa. Helmikuussa kuntalaisille järjestettiin ystävänpäivän luistelutapahtuma, mikä keräsi kaiken ikäisiä kuntalaisia paikalle. Kesäkuun lopulla lapsille tarjottiin viitenä päivänä toteutunut rantauimakoulu Sahanrannassa sekä viime kesän tapaan ZORB-kuplapallo- lajikokeilu.

Kesäksi 2026 hankittiin myös kirjastolta kirjastokortilla maksutta lainattavissa oleva soutuvene tarvikkeineen. Soutuvene on ollut kesän aikana ahkerassa käytössä.

Nuorisopalvelut

Nuorteniltoja järjestettiin uusissa tiloissa osoitteessa: Teollisuustie 2, Vaala. Kerho ja leiritoimintaa järjestettiin yhteistyössä 4H:n kanssa eri puitteissa.

Keväällä 2026 nuorisotilalla toimi maanantaisin perhekahvila ja entisten nuorten nuokkari, torstaisin nuorten klubi ja perjantaisin nuortenillat. Nuorten klubi pyöri alkukeväänä noin joka toinen viikko ja huhtikuusta alkaen joka viikko. Nuorten iltatoiminnoissa tarjottiin lämmintä ruokaa. Keväällä pidettiin nuorten toiveesta välipalabaaria koululla kerran kuussa. Nuorten toiminnassa huomiottiin eri teemat, juhlapyhät ja eri kulttuurit.

Tammikuussa pidettiin nuorten toiveesta 5.-6.luokkalaisille yöleiri nuorisotilalla. Hiihtolomalla toteutettiin päiväleiritoimintaa nuorisotilalla ja sen lähiympäristössä sekä käytiin laskettelemassa Vuokatissa.

Vuosittainen työelämään valmentava Ajokortti työelämään- koulutus järjestettiin yhteistyössä 4H:n kanssa helmikuussa. Kesätyösetelit jaettiin maaliskuussa. Kesätyösetelin saivat tänäkin vuonna myös 14-vuotiaat edellisen vuoden hyvien kokemusten perusteella.

Koulun päättäripäivän iltana nuorisotila oli auki pidempään. Liikkuvaa nuorisotyötä ei enää järjestetty, mutta nuorisotyö teki yhteistyötä alueella liikkuvan harvapartion kanssa. Kesän kynnyksellä käytiin nuorten kanssa Kaikkien kesäfestareilla Oulussa. Lisäksi toteutettiin nuorisotilalla taidepaja yhteistyössä Onnikka-hankeen kanssa ja käytiin Utajärvellä nuorten Beach tapahtumassa.

Kesäleiritoimintaa järjestettiin Neittävällä Hilikkulassa luontoliikuntaleirin merkeissä. Nuortenklubi oli auki myös kesäkuussa.

Erilaisia tapahtumia kevään ja kesän aikana oli monipuolisesti, kuten esimerkiksi Vuokatin

Action päivä, Piiritoiminnan esittely tilaisuus, Turvaa tenaville tapahtuma, karaokeiltoja, Kesänavauksen jatkot, Tyttöjen nuokkarikokeilu, Kepparikisat ja Perhepiknik. Lisäksi järjestettiin suosittu BodyZorb-kuplapalloilu Sahanrannassa, lasten rantatapahtuma Ryhmä Hau Meet&Greet, Miska Pressan Katti- lastenkonsertti, lasten rantadisco sekä lasten elokuvia.

Nuorisotyöntekijä ja etsivä nuorisotyöntekijä ovat osallistuneet säännöllisesti yhtenäiskoulun ja lukion oppilas-/opiskelijahuoltoryhmiin sekä NOP-verkoston (nuorten ohjaus – ja palveluverkoston) kokouksiin ja nuorisotyön aluetapaamisiin. Yhteistyötä on tehty myös poliisin harvapartion kanssa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyöntekijä on jatkanut toimintaansa aktiivisesti ja tavoitteellisesti, tavoittaen 15–28-vuotiaita nuoria eri tavoin. Tavoittelua ja tiedottamista on tehty jalkautumalla nuorten pariin, yhteistyöverkostoissa, sosiaalisessa mediassa ja ilmoitustauluilla nuorille, heidän läheisilleen sekä yhteistyötahoille.

Yksilöasiakastyö on ollut säännöllistä. Etsivä on ollut kontaktissa 1-6/2026 aikana 16 nuoreen ja tarjonnut heille tukeaan. Yhteistyö on jatkunut 13 nuoren kanssa.

Näiden lisäksi etsivä on ollut läsnä nuorten parissa osallistumalla viikoittain säännöllisesti torstaisin Nuortenklubeihin (7.lk-28-vuotiaat) ja perjantaisin nuorteniltoihin. Etsivä on osallistunut myös maanantai-iltaisin Entisten nuorten- iltoihin, jossa alaikäraja on ollut 18-vuotta.

Etsivä on jalkautunut keskiviikkoisin koulukeskukselle ja ollut läsnä välitunneilla koulupäivien aikana sekä osallistunut opiskeluhuoltoryhmien toimintaan. Etsivä on osallistunut kunnan kuukausittaiseen työllisyystyöryhmään. Etsivä oli keväällä tarjoamassa etsivän nuorisotyön tukea (Aikalisä-toiminta) kutsuntoja edeltävään kutsuntaterveystarkastukseen osallistuville.

Etsivä teki tiivistä yhteistyötä Muhoksen ja Utajärven etsivien kanssa mm. asiakasnuorten kanssa on käyty yhdessä retkillä sekä yhteisellä Nuotta-leirillä Hyvärilän nuorisokeskuksessa, Nurmeksessa.

Kirjastopalvelut

Alkuvuoden ajan (toukokuun loppuun saakka) kirjastonhoitajalla oli sijainen hänen opintovapaansa ajan. Helmikuusta lähtien kirjastolla on työskennellyt kirjastoapulainen kulttuurivuoden (Oulu2026) tapahtumien järjestämisen mahdollistamisessa.

Kirjastossa järjestettiin kevään aikana useita tapahtumia kirjailijavieraista äitienpäiväkonserttiin. Lisäksi kirjasto oli järjestämässä tapahtumia FestiVaala-viikolla Veturitallilla sekä Uiton makasiinissa.

Kirjastossa työskenteli alkuvuonna 3 työelämään tutustujaa ja kesäkuussa kaksi 17-vuotiasta

kesäsetelinuorta.

Kirjaston lainavälinevalikoima täydentyi kesän alussa soutuveneellä. Soutuvene tarvikkeineen on lainattavissa kirjastokortilla arkisin vuorokaudeksi ja perjantaisin viikonlopun yli.

Kulttuuripalvelut

Vuoden 2026 alkupuolisko on ollut Vaalan kulttuuripalveluissa aktiivista suunnittelua, tapahtumien toteuttamista ja erityisesti Oulu2026 – Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoteen liittyvää yhteistyötä ja valmistelua. Juhlavuosi on näkynyt vahvasti kulttuuripalveluiden toiminnassa ja tuonut uusia yhteistyömahdollisuuksia sekä tapahtumia alueelle.

Oulu2026-juhlavuoteen liittyvää suunnittelua on tehty tiiviissä yhteistyössä Oulujokilaakson kuntien ja toimijoiden kanssa. Oulujokilaakson kulttuuritiimi on kokoontunut säännöllisesti viikoittain, ja yhteistyössä on suunniteltu sekä toteutettu alueen yhteistä kulttuuritarjontaa. Vaalan kulttuuripalvelut ovat olleet mukana myös Oulu2026-juhlavuoden avajaisissa tammikuussa Pekurissa sekä kesäkuussa Oulun Rotuaarilla.

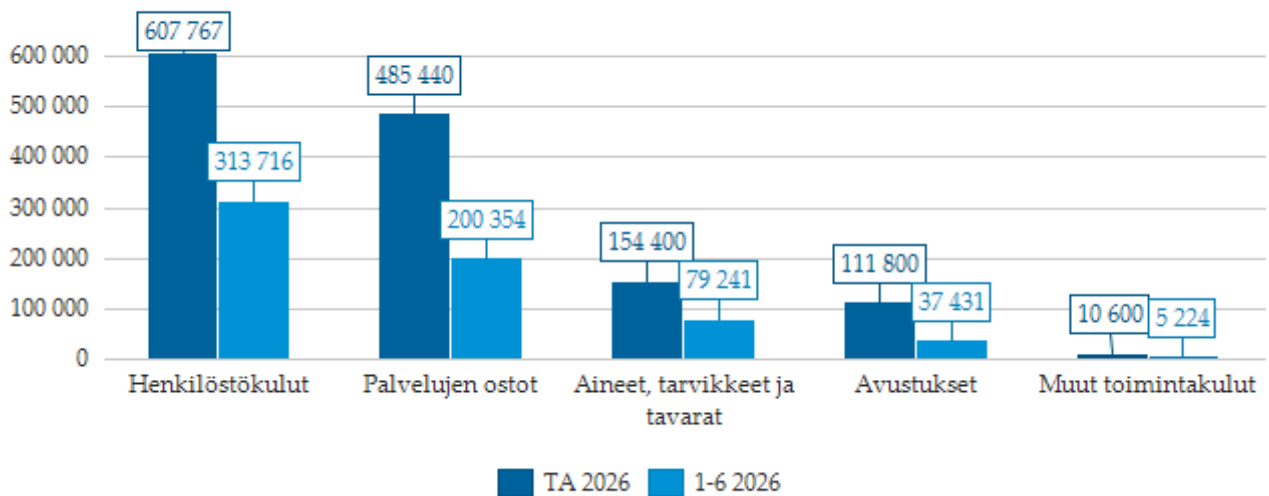
Kesäkuun lopulla järjestetty FestiVaala-viikko tarjosi jälleen monipuolista ohjelmaa kaikenikäisille kuntalaisille ja vapaa-ajanasukille. Tapahtumaviikon ohjelmisto tavoitti aiempaa enemmän kävijöitä ja sai osallistujilta runsaasti myönteistä palautetta. FestiVaala-viikon lisäksi kulttuuripalvelut ovat järjestäneet alkuvuoden aikana monipuolista kulttuuritoimintaa yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.

Kulttuuripalveluiden toiminnassa on painotettu saavutettavuutta ja yhdenvertaista osallistumista. Tarjontaa on ollut eri-ikäisille kuntalaisille ja vapaa-ajanasukille, ja toiminta on ollut pääosin maksutonta osallistujille. Oulu2026-juhlavuosi on vahvistanut alueellista yhteistyötä ja tuonut Vaalan kulttuuritoimintaan uusia sisältöjä, näkyvyyttä ja mahdollisuuksia.

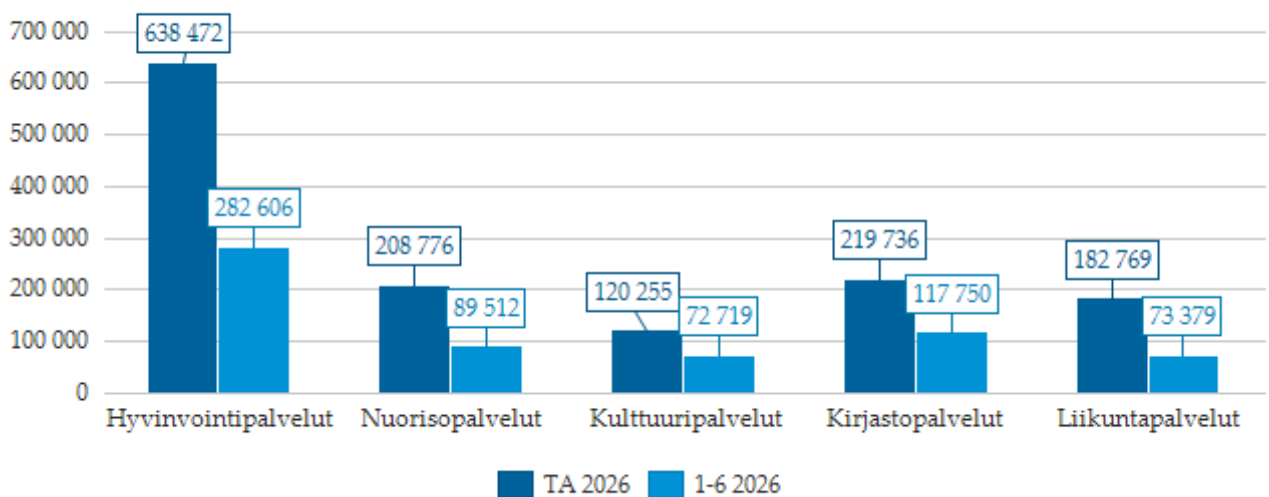
Kotoutumispalvelut

Maahanmuuttajien kotoutumistyö on alkuvuoden aikana vähentynyt kotoutuja-asiakkaiden määrän pienennyttyä. Kotoutumispalveluissa on kuitenkin jatkettu yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Hyvinvointisuunnittelija on vastannut kotoutujien neuvonnasta ja ohjauksesta sekä tukenut heitä arjen asioiden hoitamisessa, kuten palveluihin hakeutumisessa, lomakkeiden täyttämisessä ja viranomaisasioinnissa. Lisäksi asiakkaita on tuettu eri viranomaistahojen kanssa hoidettavissa asioissa, mikä on edistänyt kotoutumista, osallisuutta ja sujuvaa arkea kunnassa.

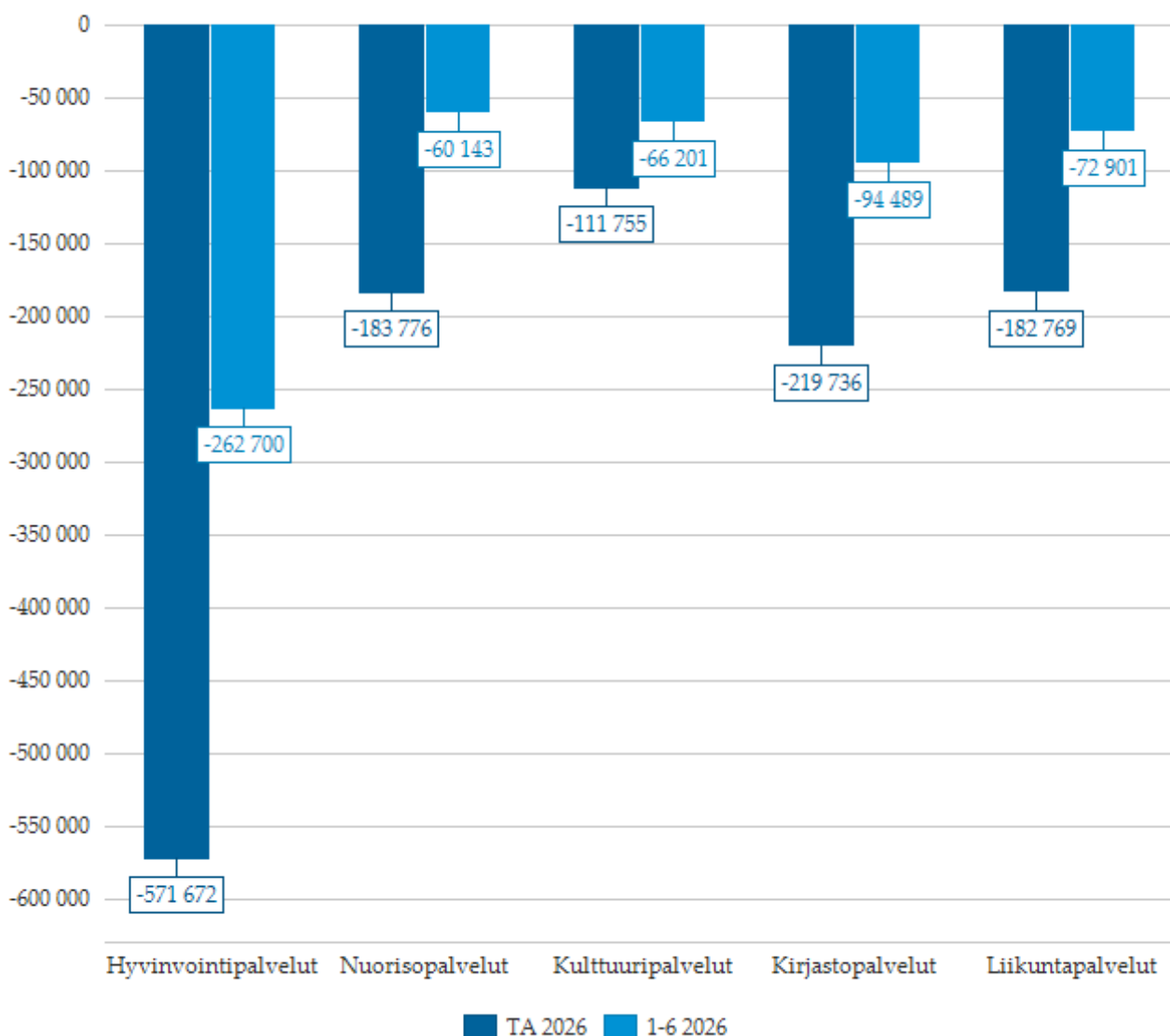
Osaston toimintakulujakauma

Toimintakulujakauma vastuualueittain

Toimintakate vastualueittain

(ulkoinen + sisäinen)	TOT 1-6 2026	TA 2026	TOT % 1-6 2026	TOT 1-6 2025	Erotus 2026-2025
TOIMINTATUOTOT	79 532 €	100 300 €	79,29 %	95 088 €	-15 556 €
Myyntituotot	601 €	2 500 €	24,04 %		601 €
Maksutuotot	389 €	1 500 €	25,90 %	164 €	225 €
Tuet ja avustukset	73 907 €	96 300 €	76,75 %	93 961 €	-20 054 €
Muut toimintatuotot	4 636 €			963 €	3 672 €
TOIMINTAKULUT	-635 966 €	-1 370 007 €	46,42 %	-546 204 €	-89 761 €
Henkilöstökulut	-313 716 €	-607 767 €	51,62 %	-354 040 €	40 324 €
Palvelujen ostot	-200 354 €	-485 440 €	41,27 %	-93 297 €	-107 057 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-79 241 €	-154 400 €	51,32 %	-62 737 €	-16 504 €
Avustukset	-37 431 €	-111 800 €	33,48 %	-19 068 €	-18 364 €
Muut toimintakulut	-5 224 €	-10 600 €	49,28 %	-17 062 €	11 838 €
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-556 434 €	-1 269 707 €	43,82 %	-451 116 €	-105 317 €
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-570 278 €	-1 303 047 €	43,76 %	-467 890 €	-102 388 €